

مسائل

۱-۲- اطلاعات زیر در پایان سال ۱۳۴۱ از مدارک حسابداری شرکت استخراج شده است:

۱۳۴۱/۱/۱	۱۳۴۱/۱۲/۲۹	
ریال	ریال	
۶۵.۰۰۰۰	۵۰.۰۰۰۰	مواد مستقیم
۲۷.۰۰۰۰	۳۵.۰۰۰۰	در کالای جریان ساخت
۴۵.۰۰۰۰	۶۲.۰۰۰۰	کالای ساخته شده

اطلاعات مربوط به فعالیت های شرکت در سال ۱۳۴۱ نیز به شرح زیر می باشد:

ریال	
۴۰۰.۰۰۰۰	مواد مستقیم خریداری شده
۲۰.۰۰۰۰	هزینه حمل و مواد خریداری شده
۲۰۰.۰۰۰۰	دستمزد مستقیم
۱۵۰.۰۰۰۰	سربار ساخت
۷۰.۰۰۰۰	هزینه های عمومی، اداری و فروش

نسبت سود ناخالص به فروش شرکت ۲۰ درصد بوده و نرخ مالیات بر درآمد ۲۰ درصد می باشد.

مطلوبست:

(۱) تهیه جدول بهای تمام شده مواد مصرف

شده

(۲) تهیه جدول بهای تمام شده کالای

ساخته شده

(۳) تهیه جدول بهای تمام شده کالای فروش

رفته

(۴) تهیه صورت سود و زیان

۲-۲- اطلاعات زیر از مدارک حسابداری شرکت سینا استخراج شده است

۱۳۳۱/۱/۱	۱۳۳۱/۱۲/۲۹		
ریال	ریال		
۵۰.۰۰۰	۶۲.۰۰۰	مواد	موجودی مستقیم
۸۰.۰۰۰	۷۲.۰۰۰	در جریان ساخت	موجودی کالای
۳۵.۰۰۰	۴۸.۰۰۰	کالای ساخته شده	موجودی
	۱۶۵.۰۰۰	مواد مستقیم مصرف شده	
	۴۵۰.۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش	

مطلوبست محاسبه موارد زیر:

(۱) مواد مستقیم خریداری شده طی سال

۱۳۳۱

(۲) بهای تمام شده کالای ساخته شده در

سال ۱۳۳۱

(۳) جمع هزینه های تولیدی در سال ۱۳۳۱

۲-۳- اطلاعات زیر در سال ۱۳۳۱ در ارتباط با شرکت ساسان در دست می باشد:

ریال

۴۳۵.۰۰۰	خریداری	مستقیم	مواد شده
---------	---------	--------	----------

۳۰.۰۰۰۰	هزینه حمل و مواد
۲۰۰.۰۰۰۰	خریداری شده دستمزد مستقیم
۳۰۰.۰۰۰۰	سربار ساخت
۲۰.۰۰۰۰	کاهش در موجودی مواد مستقیم
۲۵.۰۰۰۰	افزایش در موجودی کالای در جریان ساخت
۴۰.۰۰۰۰	کاهش در موجودی کالای ساخته شده

مطلوبست: تهیه جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته (با ارائه جزئیات)

۲-۴- شرکت سبحان اطلاعات زیر را برای ارسال مالی ۱۳۸۱ ارائه نموده است:

<u>۱۳۸۱/۱/۱</u>	<u>۱۳۸۱/۱۲/۲۹</u>	
ریال	ریال	
۷۰.۰۰۰۰	۹۰.۰۰۰۰	موجودی مواد مستقیم
۴۵.۰۰۰۰	۶۰.۰۰۰۰	موجودی کالای در جریان ساخت
۸۱.۵۴۰	؟	موجودی کالای ساخته شده
	۷۱۰.۰۰۰۰	مواد مستقیم خریداری شده
	۲۰.۰۰۰۰	تخفیفات نقدی خرید
	۳۰.۰۰۰۰	هزینه حمل مواد خریداری شده

۴۰۰.۰۰۰	دستمزد مستقیم
۶۰.۰۰۰	دستمزد غیرمستقیم
۱۵.۰۰۰	بهره دریافتی
۱۲۰.۰۰۰	استهلاک تجهیزات کارخانه
۵۵.۰۰۰	موج سربار و دی کارخانه متفرقه کالا

ی ساخته شده در اول فروردین ماه ۴۵۰ واحد و در ۲۹ اسفندماه ۶۳۰ واحد (تماماً) از تولیدات سال جاری) می باشد. فروش طی سال ۵.۸۲۰ واحد به قیمت هر واحد ۲۵۰ ریال است.

مطلوبست: محاسبه موارد زیر:

(۱) بهای تمام شده هر واحد کالای ساخته

شده در سال ۱۳۴۱

(۲) ارزش کل موجودی کالای ساخته شده در

۱۳۴۱/۱۲/۲۹

(۳) بهای تمام شده کالای فروش رفته در

سال ۱۳۴۱

(۴) سود ناخالص کل و سود ناخالص هر

واحد

۲-۵- حساب های شرکت سحر در ابتدای سال ۱۳۴۱ مانده های زیر را نشان می دهد:

ریال

۲۵.۰۰۰	مواد اولیه
۵۵.۰۰۰	کالای در جریان ساخت
۷۲.۰۰۰	کالای ساخته شده

در تاریخ ۳۱ خردادماه ۱۳۸۱ در اثر یک آتش سوزی مهیب ساختمان کارخانه و کلیه موجودی‌های شرکت ساحل استخراج شده است:

ریال	
۳۵۰.۰۰۰	بهای اولیه
۶۰۰.۰۰۰	بهای تبدیل
۶۶۰.۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته
۵۰.۰۰۰	کاهش در موجودی کالای در جریان ساخت
۱۰۰.۰۰۰	افزایش در موجودی کالای ساخته شده

اطلاعات اضافی زیر نیز در دست می باشد:

۱- سربار ساخت بر مبنای ۱۵۰ درصد دستمزد مستقیم جذب تولید می شود.

۲- کالای در جریان ساخت پایان دوره نصف کالای در جریان ساخت ابتدای دوره است.

۳- کالای ساخته شده پایان دوره دو برابر کالای ساخته شده ابتدای دوره است.

مطلوبست: تهیه جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته (همراه با جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده)

۲-۸- اطلاعات زیر از دفاتر شرکت سیاوش در سال ۱۳۸۱ استخراج شده است:

۱- فروش ۱۷.۰۰۰ کیلوگرم که ۲۵۰۰ کیلوگرم آن از تولیدات سال قبل (به بهای تمام شده هرکیلو ۳۶۰ ریال) بوده است.

۲- موجودی کالای ساخته شده پایان سال ۱۰۵۰۰ کیلوگرم که تماماً از تولیدات سال جاری می باشد.

۳- موجودی کالای در جریان ساخت در پایان سال ۲۵ درصد افزایش نسبت به ابتدای سال به مبلغ ۵۰۰.۰۰۰ ریال رسیده است.

۴- سربار ساخت بر مبنای $\frac{2}{3}$ دستمزد مستقیم جذب تولید می شود.

۵- جمع هزینه های تولیدی در سال ۱۳۸۱ مبلغ ۶.۵۰۰.۰۰۰ ریال می باشد.

۶- سربار واقعی معادل مواد مستقیم مصرف شده بود ولی ۱۰ درصد آن جذب نشده است.

مطلوبست:

(۱) تهیه جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده

(۲) تهیه جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

۲-۹- شرکت سیامک یک نوع محصول تولید و به بهای هر واحد ۱۰۰۰ ریال می فروشد. شرکت طی سال گذشته ۳۰۰۰ واحد از این محصول تولید و به فروش رسانده که سود ناخالصی معادل ۴۰ درصد فروش حاصل شده است. از جمع بهای تمام شده کالای فروش رفته ۵۰ درصد آن بابت مواد مستقیم و ۳۰ درصد آن بابت دستمزد مستقیم صرف شده است.

انتظار می رود که طی سال آتی هر یک از هزینه های تولید به میزان ۲۵ درصد برای هر واحد افزایش یابد.

مطلوبست:

(۱) با فرض این که حجم فروش تغییر نکند، برای دستیابی به سودی معادل سال گذشته، باید قیمت فروش چند درصد افزایش یابد؟

(۲) با فرض این که قیمت فروش تغییر نکند، برای دستیابی به سودی معادل سال گذشته، باید حجم فروش چند درصد افزایش یابد؟

۳) با فرض این که حجم فروش و قیمت فروش تغییر نکند، سود ناخالص سال آتی چند درصد کاهش خواهد یافت؟

۲-۱۰- خالص حقوق و دستمزد شرکت ایمان در مردادماه ۱۳۸۱ مبلغ ۶.۶۴۰.۰۰۰ ریال می باشد. نرخ مالیات ۱۰ درصد و نرخ حق بیمه سهم کارگر و کارفرما به ترتیب ۷۰ درصد آن مستقیم، ۱۰ درصد آن غیرمستقیم و مابقی آن مربوط به حقوق کارکنان اداری و فروش باشد.

مطلوبست: انجام ثبت های لازم در ارتباط با تهیه لیست حقوق و دستمزد و تخصیص و پرداخت آن

فصل دوم

۲-۱۱- آقای سهرابی یکی از کارگران خط تولید شرکت سهراب است که نرخ دستمزد ساعتی وی مبلغ ۱۰.۰۰۰ ریال برای ۴۴ ساعت کار عادی در هفته می باشد. آقای سهرابی در هفته گذشته ساعت کار انجام داده که ساعت آن صرف تمیز کردن محوطه کارخانه شده است. نرخ فوق العاده اضافه کاری درصد است.

مطلوبست:

۱) محاسبه جمع هزینه دستمزد متعلق به آقای سهرابی در هفته گذشته

۲) تعیین سهم قابل تخصیص از هزینه دستمزد به هر یک از عوامل دستمزد مستقیم و سربار ساخت

۳) انجام ثبت لازم در دفتر روزنامه

۲-۱۲- در شرکت سیروس سربار بر مبنای ۸۰ درصد دستمزد مستقیم جذب تولید می شود. در مهرماه ۱۳۸۱ دستمزد مستقیم به مبلغ ۸۵۰.۰۰۰ ریال گزارش شده است. اضافه یا کسر جذب سربار به بهای تمام شده کالای فروش رفته منظور می شود.

مطلوبست: انجام ثبت های لازم در دفتر روزنامه

۲-۱۲- موجودی های شرکت سمندر در اول آبان ماه ۱۳۸۱ به شرح زیر است:

ریال

۴۸.۰۰۰۰	مواد مستقیم
۳۵.۰۰۰۰	کالای در جریان ساخت
۵۷.۰۰۰۰	کالای ساخته شده

در

آبان ماه ۱۳۴۱ مواد مستقیم خریداری شده ۳۴۰.۰۰۰۰ ریال و هزینه دستمزد مستقیم ۲۰۰.۰۰۰۰ ریال بوده و سربار بر مبنای ۶۰ درصد دستمزد مستقیم جذب تولید می‌شود. موجودی‌های شرکت در پایان آبان ماه به شرح زیر می‌باشد:

ریال

۶۵.۰۰۰۰	مواد مستقیم
۴۴.۰۰۰۰	کالای در جریان ساخت
۲۵.۰۰۰۰	کالای ساخته شده

مطلوبست: تنظیم حساب‌های مرتبط با عملیات ساخت و فروش در دفترکل و تعیین بهای تمام شده کالای ساخته شده و بهای تمام شده کالای فروش رفته

جدول بهای تمام شده مواد مستقیم مصرف شده

ریال	ریال	
۶۵.۰۰۰		موجودی مواد مستقیم ابتدای دوره
	۴۰۰.۰۰۰	مواد مستقیم خریداری شده
	<u>۲۰.۰۰۰</u>	+ هزینه حمل مواد خریداری شده
<u>۴۲۰.۰۰۰</u>		بهای تمام شده مواد خریداری شده طی دوره
۴۸۵.۰۰۰		بهای تمام شده مواد آماده
(۵۰.۰۰۰)		- موجودی مواد مستقیم پایان دوره
<u>۴۳۵.۰۰۰</u>		بهای تمام شده مواد مستقیم مصرفی و شده کالای ساخته شده
ریال		
۴۳۵.۰۰۰		بهای تمام شده مواد مستقیم مصرف شده
۲۰۰.۰۰۰		دستمزد مستقیم
۱۵۰.۰۰۰		سربار ساخت
<u>۷۸۵.۰۰۰</u>		جمع هزینه های تولید
۲۷.۰۰۰		+ موجودی کالای در جریان ساخت ابتدای دوره
۸۱۲.۰۰۰		بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
<u>(۳۵.۰۰۰)</u>		- موجودی کالای در جریان ساخت

دوره

۷۷۷.۰۰۰

بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره

(۳)

جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

ریال	
۷۷۷.۰۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره
۴۵.۰۰۰	+ موجودی کالای ساخته شده ابتدای دوره
۸۲۲.۰۰۰	بهای تمام شده کالای آماده برای فروش
(۶۲.۰۰۰)	- موجودی کالای ساخته شده پایان دوره
<u>۷۶۰.۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای فروش رفته

و قتی که سود ناخالص ۲۰ درصد فروش است، مفهوم ان این است که بهای تمام شده کالای فروش رفته ۸۰ درصد فروش می باشد لذا داریم:

$$\frac{۷۶۰.۰۰۰}{۸۰\%} = ۹۵۰.۰۰۰ \quad \text{فروش}$$

صورت سود و زیان

ریال	
۹۵۰.۰۰۰	فروش خالص
(۷۶۰.۰۰۰)	بهای تمام شده کالای فروش رفته
۱۹۰.۰۰۰	سود ناخالص
(۷۰.۰۰۰)	- هزینه های عمومی، اداری و فروش
۱۲۰.۰۰۰	سود قبل از مالیات
(۳۰.۰۰۰)	- مالیات (۲۵٪)
<u>۹۰.۰۰۰</u>	سود خالص

مسئد
له ۲-۲
(۱)

جدول بهای تمام شده مواد مصرف شده

ریال	
۵۰.۰۰۰	موجودی مواد مستقیم ابتدای دوره
۱۷۷.۰۰۰	+ مواد مستقیم خریداری شده
<u>۲۲۷.۰۰۰</u>	بهای تمام شده مواد آماده برای مصرف
(۶۲.۰۰۰)	- موجودی مواد مستقیم پایان دوره
<u>۱۶۵.۰۰۰</u>	بهای تمام شده مواد مستقیم مصرف شده

جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

۴۶۳.۰۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره
۳۵.۰۰۰	+ موجودی کالای ساخته شده ابتدای دوره
۴۹۸.۰۰۰	بهای تمام شده کالای آماده برای فروش
(۴۸.۰۰۰)	- موجودی کالای ساخته شده پایان دوره
<u>۴۵۰.۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای فروش رفته
	جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده

۴۵۵.۰۰۰	جمع هزینه های تولید
۸۰.۰۰۰	+ موجودی کالای در جریان ساخت ابتدای دوره
۵۳۵.۰۰۰	بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
(۷۲.۰۰۰)	- موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره
<u>۴۶۳.۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای ساخته شده

جدول بهای تمام کالای فروش رفته

۴۳۵.۰۰۰	مواد مستقیم خریداری شده
۳۰.۰۰۰	+ هزینه حمل مواد خریداری شده
۴۶۵.۰۰۰	بهای تمام شده مواد مستقیم مصرف شده
۲۰.۰۰۰	+ کاهش در موجودی مواد مستقیم
۴۸۵.۰۰۰	بهای تمام شده مواد مستقیم مصرف شده
۲۰۰.۰۰۰	دستمزد مستقیم
۳۰۰.۰۰۰	سربار ساخت
۹۸۵.۰۰۰	جمع هزینه های تولید
(۲۵.۰۰۰)	- افزایش در موجودی کالای در جریان ساخت
۹۶۰.۰۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده
۴۰.۰۰۰	+ کاهش در موجودی کالای ساخته شده
۱.۰۰۰.۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروش رفته

(۱) بهای تمام شده هر واحد کالای ساخته شده از تقسیم بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره بر تعداد کالای ساخته شده طی دوره به دست می آید. لذا ابتدا می بایست بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره و تعداد کالای ساخته شده را محاسبه کنیم. بنابراین داریم:

جدول بهای تمام کالای ساخته شد

ریال	ریال	
۷۰.۰۰۰		موجودی مواد مستقیم ابتدای دوره
	۷۱۰.۰۰۰	مواد مستقیم خریداری شده
	(۲۰.۰۰۰)	تخفیفات نقدی خرید
	<u>۶۹۰.۰۰۰</u>	خرید خالص
	<u>۳۰.۰۰۰</u>	هزینه حمل مواد خریداری شده
<u>۷۲۰.۰۰۰</u>		بهای تمام شده مواد خریداری شده
۷۹۰.۰۰۰		بهای تمام شده مواد مستقیم آماده برای مصرف
<u>(۹۰.۰۰۰)</u>		موجودی مواد مستقیم پایان دوره
۷۰۰.۰۰۰		بهای تمام شده مواد مستقیم مصرف شده
۴۰۰.۰۰۰		دستمزد مستقیم
۲۳۵.۰۰۰		سربار ساخت (۶۰۰۰۰+۱۲۰۰۰۰+۵۵۰۰۰)
۱.۳۳۵.۰۰۰		جمع هزینه های تولید
<u>۴۵۰۰۰</u>		موجودی کالای در جریان ساخت ابتدای دوره
۱۳۸۰۰۰۰		بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
<u>(۶۰.۰۰۰)</u>		موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره

۱.۳۲۰.۰۰۰

بهای تمام شده کالای ساخته
شده طی دوره

جدول محاسبه تعداد واحد های ساخته شده

واحد	عدد
۴۵۰	کالای ساخته شده طی دوره
۶.۰۰۰	+ کالای ساخته شده ابتدای دوره
۶.۴۵۰	کالای آماده برای فروش
(۶۳۰)	- کالای ساخته شده پایان دوره
۵.۸۲۰	کالای فروش رفته

داخل

مستطیل با محاسبه در جهت فلش به دست آمده است.

اکنون از تقسیم بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره بر تعداد کالای ساخته شده، بهای تمام شده یک واحد کالای ساخته شده به دست می آید، یعنی:

$$\frac{۱.۳۲۰.۰۰۰}{۶.۰۰۰}$$

= ۲۲۰ بهای تمام شده هر واحد کالای ساخته شده طی دوره

(۲) با توجه به این که کالای ساخته شده پایان دوره تماماً از تولیدات سال جاری می باشد، بنابراین داریم:

$$۶۳۰ \times ۲۲۰ = ۱۳۸.۶۰۰$$

بهای تمام شده کالای ساخته شده پایان دوره

(۳)

ریال	
۱.۳۲۰.۰۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره (بند ۱)
۸۱.۵۴۰	+ موجودی کالای ساخته شده ابتدای دوره
۱.۴۰۱.۵۴۰	بهای تمام شده کالای آماده

برای فروش

موجودی کالای ساخته شده
پایان دوره (بند ۲)

کالای فروش رفته

(۴)

ریال

$$۵.۸۲۰ \times ۲۵۰ = ۱.۴۵۵.۰۰۰$$

فروش

بهای تمام شده کالای فروش رفته
(بند ۳)

سود ناخالص

$$\frac{۱۹۲.۰۶۰}{۵.۸۲۰} = ۳۳ \quad \text{سود ناخالص هر واحد}$$

مسئله ۵-۲

جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

ریال

ریال

موجودی مواد مستقیم
ابتدای دوره ۲۵.۰۰۰

مواد مستقیم خریداری شده ۲۰۰.۰۰۰

+ هزینه حمل مواد خریداری شده
۱۰.۰۰۰

بهای تمام شده مواد
خریداری شده ۲۱۰.۰۰۰

بهای تمام شده مواد
مستقیم آماده برای مصرف ۲۳۵.۰۰۰

موجودی مواد مستقیم پایان دوره ( )
از بین رفته در آتش سوزی

بهای تمام شده مواد ۱۸۰.۰۰۰

	↑	مستقیم مصرف شده	
۱۲۰.۰۰۰		+ دستمزد مستقیم	
<u>۶۰.۰۰۰</u>		سربار ساخت (۵۰% × ۱۲۰.۰۰۰)	
۳۶۰.۰۰۰		جمع هزینه های تولید	
<u>۵۵.۰۰۰</u>		+ موجودی کالای در جریان ساخت ابتدای دوره	
۴۱۵.۰		بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره	
	↑	موجودی کالا در جریان ساخت پایان دوره (از بین رفته در آتش سوزی)	
<u>(۶۲.۰۰۰)</u>		بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره	
۳۵۳.۰۰۰		+ موجودی کالای ساخته شده ابتدای دوره	
<u>۷۲.۰۰۰</u>		بهای تمام شده کالای آماده برای فروش	اعداد
۴۲۵.۰۰۰		- موجودی کالای ساخته شده پایان دوره (از بین رفته در آتش سوزی)	داخل
۷۵.۰		بهای تمام شده کالای فروخته شده	ل
<u>۳۵۰.۰۰۰*</u>			مست
			طیل
			با
			محا
			سبه در جهت فلش به دست آمده است.

$70\% = \text{نسبت بهای تمام شده به فروش}$ $\Rightarrow$ $30\% = \text{نسبت سود ناخالص به فروش}$
 $500.000 \times 70\% = 350.000$ بهای تمام شده کالای فروخته شده

مسئله ۶-۲

از آنجا که جمع کالای در جریان ساخت و کالای ساخته شده پایان هر دوره ۱۵۰۰۰ ریال است، می توان نتیجه گرفت که موجودی اول دوره و پایان دوره باهم برابری باشند. همچنین با توجه

به این که کالای در جریان ساخت معادل ۲۵ درصد کالای ساخته شده می‌باشد، لذا داریم:

$$\begin{array}{l}
 \text{کالا در جریان ساخت} \\
 \text{کالای ساخته شده} = B, \\
 \left\{ \begin{array}{l}
 A = \%25B \\
 A + B = 15.000 \Rightarrow \%25B + B = 15000 \Rightarrow B = 12000 \text{ کالای} \\
 \text{ساخته شده پایان هر دوره}
 \end{array} \right.
 \end{array}$$

$$A = \%25B \Rightarrow A = \%25 \times 12000 = 3000 \text{ کالا در جریان ساخت پایان هر دوره}$$

باتوجه به اینکه نسبت به سود ناخالص به فروش ۲۵ درصد می‌باشد، لذا نسبت بهای تمام شده به فروش ۷۵ درصد بوده و داریم:

$$۱۳۶.۰۰۰ \times ۷۵\% = ۱۰۲.۰۰۰$$

در مواردی که که کالای ساخته شده ابتدای دوره و پایان دوره باهم برابر هستند، بهای تمام شده کالای ساخته شده کالای فروش رفته معادل بهای تمام شده کالای ساخته شده می‌باشد. همچنین در مواردی که کالای در جریان ساخت اول دوره و پایان دوره برابر هستند، بهای تمام شده کالای ساخته شده و جمع هزینه‌های تولید برابر می‌باشند. باتوجه به این که در این مسئله کالای در جریان ساخت و کالای ساخته شده ابتدا و پایان دوره باهم برابر می‌باشند، میتوان نتیجه گرفت که جمع هزینه‌های تولید برابر با بهای تمام شده کالای فروش رفته (یعنی ۱۰۲,۰۰۰ ریال) بوده و لذا داریم:

$$\text{سربار ساخت} = z, \quad \text{دستمزد} = y, \quad \text{مواد مستقیم} = x$$

$$\left\{ \begin{array}{l}
 x = 2y \\
 z = \%40y
 \end{array} \right.$$

$$x + y + z = 102.0000 \quad \Rightarrow \quad 2y + y + \%40y = 102.000 \quad \Rightarrow \quad \Rightarrow$$

$$3/4 y = 102.000$$

$$y = 30.000 \quad \text{دستمزد مستقیم}$$

$$x = 2y \quad \Rightarrow \quad x = 2 \times 30.000 = 60.000 \quad \text{مواد مستقیم}$$

$$z = \%40y \quad \Rightarrow \quad z = \%40 \times 30000 = 12000 \quad \text{سربار ساخت}$$

با توجه به محاسبات فوق جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته به شرح زیر خواهد بود:

جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

ریال

۶۰.۰۰۰۰	مواد مستقیم
۳۰.۰۰۰۰	دستمزد مستقیم
۱۲.۰۰۰۰	سربار ساخت
<u>۱۰۲.۰۰۰۰</u>	جمع هزینه های تولید
۳.۰۰۰۰	موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره
<u>۱۰۵.۰۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
(۳.۰۰۰۰)	موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره
<u>۱۰۲.۰۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره
۱۲.۰۰۰۰	موجودی کالای ساخته شده اول دوره
<u>۱۱۴.۰۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای آماده برای فروش
(۱۲.۰۰۰۰)	موجودی کالای ساخته شده پایان دوره

بهای تمام شده کالای فروش
رفته

۱۰۲.۰۰۰

مسئله ۷-۲

سربار ساخت $z =$ ، دستمزد $y =$ ، مواد مستقیم $x =$
مستقیم

$$\left\{ \begin{array}{l} x + y = 350.000 \\ y + z = 600.000 \\ z = \%150y \end{array} \right.$$

با قرار دادن معادل z در معادله دوم، داریم:

$$y + 15\%y = 600.000 \Rightarrow 2/5y = 600.000 \Rightarrow y = 240.000$$

دستمزد مستقیم

$$x + y = 350.000 \Rightarrow x + 240.000 = 350.000 \Rightarrow x = 110.000$$

مواد مستقیم

$$y + z = 600.000 \Rightarrow 240.000 + z = 600.000 \Rightarrow z = 360.000$$

سربار ساخت

با توجه به اطلاعات مسئله، کالای در جریان ساخت پایان دوره معادل نصف کالای در جریان ساخت اول دوره بوده و نسبت به اول دوره ۵۰.۰۰۰ ریال کاهش داشته است. بنابراین داریم:

$$A = \text{مواد مستقیم} \quad , \quad B = \text{دستمزد مستقیم}$$

$$\left\{ \begin{array}{l} B = \frac{1}{2}A \\ B = A - 50.000 \end{array} \right. \Rightarrow \frac{1}{2}A = A - 50.000 \quad A = 100.000$$

کالای در جریان ساخت اول دوره

$$B = \frac{1}{2}A = \frac{1}{2} \times 100.000 = 50.000$$

کالای در جریان ساخت پایان دوره

از طرف دیگر، کالای ساخته شده پایان دوره دو برابر کالای ساخته شده اول دوره بوده و نسبت به اول دوره ۱۰۰.۰۰۰ ریال افزایش داشته است. بنابراین داریم:

$$C = \text{کالای ساخته شده اول دوره} \quad , \quad D = \text{کالای ساخته شده پایان دوره}$$

$$\left\{ \begin{array}{l} D = 2C \\ D = C + 100.000 \end{array} \right. \Rightarrow 2C = C + 100.000 \quad C = 100.000$$

کالای در جریان ساخت اول دوره

$$D = 2C \Rightarrow D = 2 \times 100.000 = 200.000$$

کالای ساخته شده پایان دوره

با توجه به محاسبات فوق، جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته به شرح زیر تهیه می شود.

جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

ریال		
۱۱۰.۰۰۰	مواد مستقیم	
۲۴۰.۰۰۰	دستمزد مستقیم	
۳۶۰.۰۰۰	سربار ساخت	
<u>۷۱.۰۰۰</u>	جمع هزینه های تولید	
۱۰۰.۰۰۰	+ موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره	
۸۱.۰۰۰	بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره	
<u>(۵۰.۰۰۰)</u>	-موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره	
۷۶.۰۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره	
<u>۱۰۰.۰۰۰</u>	+ موجودی کالای ساخته شده اول دوره	
۸۶۰.۰۰۰	بهای تمام شده کالای آماده برای فروش	
<u>(۲۰۰.۰۰۰)</u>	-موجودی کالای ساخته شده پایان دوره	۲-۸
<u><u>۶۶.۰۰۰</u></u>	بهای تمام شده کالای فروش رفته	

مسئله

سربار ساخت = z ، دستمزد = y ، مواد مستقیم = x

$$\left\{ \begin{array}{l} x + y = 350.000 \\ z = \frac{2}{3} \Rightarrow y = \frac{3}{2} z \\ x + y + z = 6.500.000 \quad x + \frac{2}{3} (90\% x) + 90\% x = 6500.000 \quad \frac{3}{25}x = 6500.000 \Rightarrow \\ y = 2.000.000 \end{array} \right.$$

مواد مستقیم

$$\begin{array}{l} z = 90\% x \Rightarrow z = 90\% \times 2.000.000 = 1.800.000 \quad \text{سربار جذب شده} \\ y = \frac{2}{3} z \quad y = \frac{3}{2} \times 1.800.000 = 2.700.000 \quad \text{دستمزد مستقیم} \end{array}$$

مقدار کالای فروش رفته در طی دوره ۱۷.۰۰۰ کیلوگرم، مقدار موجودی کالای ساخته شده ابتدای دوره ۲.۵۰۰ کیلوگرم و مقدار موجودی کالای ساخته شده پایان دوره ۱۵۰۰ کیلوگرم است، بنابراین مقدار کالای ساخته شده طی دوره به شرح زیر محاسبه می‌شود:

کیلوگرم

۲.۵۰۰

۱۶.۰۰

۱۸.۵۰۰

(۱.۵۰۰)

۱۷.۰۰۰

کالای ساخته شده ابتدای دوره

+ ساخته شده طی دوره

کالای آماده برای فروش

- کالای ساخته شده پایان دوره

کالای فروش رفته

عدد داخل مستطیل با محاسبه در جهت فلش بدست آمده است.

جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

ریال

۲۰۰۰.۰۰۰	مواد مستقیم
۲.۷۰۰.۰۰۰	دستمزد مستقیم
<u>۱.۸۰۰.۰۰۰</u>	سربار ساخت
۶.۵۰۰.۰۰۰	جمع هزینه های تولید
<u>۴۰۰.۰۰۰^۱</u>	+ موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره
۶.۹۰۰.۰۰۰	بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
<u>(۵۰۰.۰۰۰)</u>	- موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره
۶.۴۰۰.۰۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره
<u>۹۰۰.۰۰۰</u>	+ موجودی کالای ساخته شده اول دوره
۲۵۰۰ × ۳۶۰ =	
۷.۳۰۰.۰۰۰	بهای تمام شده کالای آماده برای فروش
<u>(۶۰۰.۰۰۰)^۲</u>	- موجودی کالای ساخته شده پایان دوره
۶.۷۰۰.۰۰۰	بهای تمام شده کالای فروخته رفته
<u>۲۰۰.۰۰۰</u>	+ کسر جذب سربار
-۱.۸۰۰.۰۰۰ = ۲.۰۰۰.۰۰۰	
<u>۶.۹۰۰.۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای فروخته رفته تعدیل شده

(۱) موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره با ۲۵ درصد افزایش نسبت به اول دوره به مبلغ ۵۰۰.۰۰۰ ریال رسیده است. در نتیجه برای به دست آوردن موجودی کالای در جریان ساخت اول دوره به ترتیب زیر عمل میکنیم:

$$x + \%25x = 500.000 \Rightarrow x = 400.000$$

موجودی کالای در

جریان ساخت اول دوره

(۲) نحوه محاسبه کالای ساخته شده پایان دوره به شرح زیر است:

$$\frac{6400.000}{16.000} = 400$$

بهای تمام شده هر کیلوگرم کالای ساخته شده طی دوره

چون موجودی کالای ساخته شده پایان دوره (۱.۵۰۰ کیلوگرم) تماماً از تولیدات مهرماه می‌باشد، بنابراین داریم:

$$1.500 \times 400 = 600.000$$

بهای تمام شده موجودی کالای ساخته شده پایان دوره

مسئله ۹-۲

بهای تمام شده یک واحد $۱.۰۰۰ \times (۱ - ۴۰\%) = ۶۰۰$

بنابراین بهای تمام شده هر واحد محصول در سال گذشته ۶۰۰ ریال بوده است که ۵۰ درصد آن یعنی ۳۰۰ ریال $(۶۰۰ \times ۵۰\%)$ مربوط به مواد ۳۰ درصد آن یعنی ۱۸۰ ریال $(۶۰۰ \times ۳۰\%)$ مربوط به دستمزد و مابقی آن یعنی ۱۲۰ ریال $(۶۰۰ - ۳۰۰ - ۱۸۰)$ مربوط به سربار ساخت می باشد. از طرف دیگر شرکت سیامک در سال گذشته ۳,۰۰۰ واحد محصول فروخته است، در نتیجه سود ناخالص شرکت مبلغ ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال $[۳.۰۰۰ \times (۱.۰۰۰ - ۶۰۰)]$ بوده است.

از آنجا که انتظار می رود در سال آتی هر یک از هزینه های تولید به میزان ۲۵ درصد و افزایش یابد، لذا برای سال آتی داریم:

بهای تمام شده پیش بینی هر واحد برای سال آتی ۷۵۰
 $۶۰۰ \times (۱ + ۲۵\%) =$

(۱) با فرض این که حجم فروش تغییر نکند، برای دستیابی به سود سال گذشته (۱.۲۰۰.۰۰۰ ریال) داریم:

سود ناخالص کل = تعداد فروش $\times$ (بهای تمام شده هر واحد - قیمت فروش هر واحد)

حال اگر قیمت فروش هر واحد را p فرض کنیم، خواهیم داشت:

$$(p - ۷۵۰) \times ۳۰۰۰ = ۱.۲۰۰.۰۰۰ \quad P = ۱.۱۵۰$$

$$\frac{1.150 - 1.000}{3.000} = \%15$$

(۲) با فرض این که قیمت فروش تغییر نکند، برای دستیابی به سود سال گذشته (۱.۲۰۰.۰۰۰ ریال) داریم:

سود ناخالص کل = تعداد فروش $\times$ (بهای تمام شده هر واحد - قیمت فروش هر واحد)

حال اگر تعداد فروش را Q فرض کنیم، خواهیم داشت:

$$(۱.۰۰۰ - ۷۵۰) \times Q = ۱.۲۰۰.۰۰۰ \quad Q = ۴.۸۰۰$$

$$\frac{4.800 - 3.000}{3.000} = \%60$$

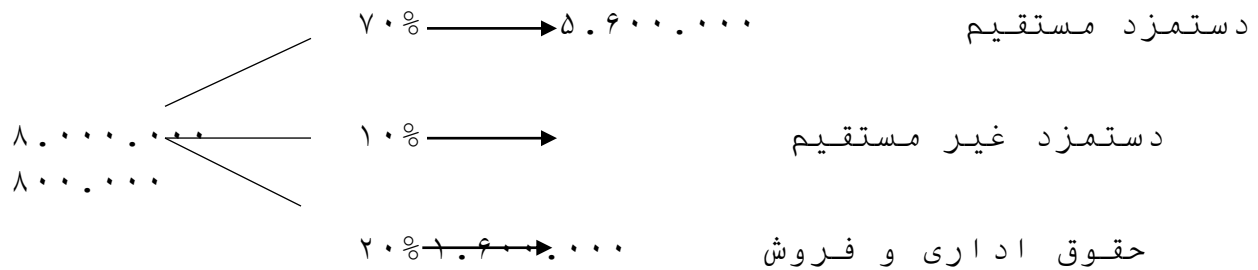
۳) با فرض این که حجم فروش و قیمت فروش تغییر نکند، داریم:
 سود ناخالص کل = تعداد فروش × (بهای تمام شده هر واحد - قیمت فروش هر واحد)

$$750.000 = 3000 \times (1000 - 750)$$

$$\frac{1.300.000 - 750.000}{1.200.000} = 37.5\%$$

مسئله ۱۰-۲

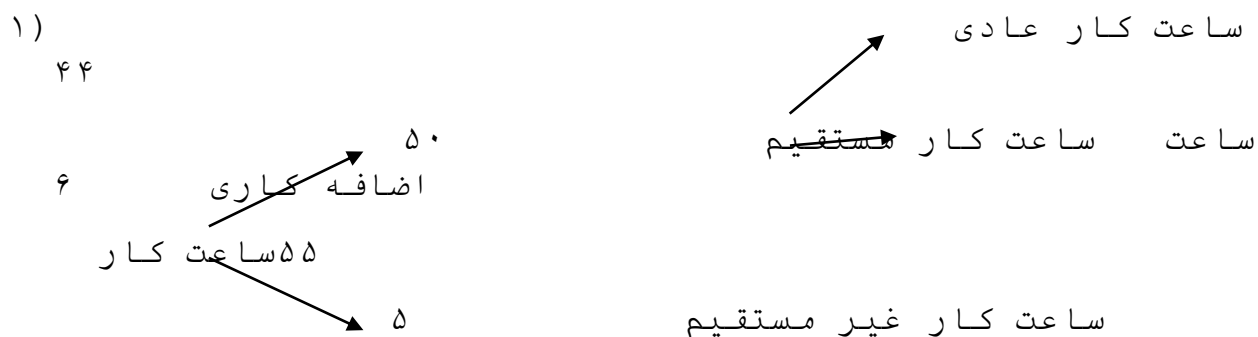
بیمه سهم $7X$ ، $10X =$ کارگر = مالیات، مجموع حقوق و $X =$ دستمزد
 $83\%X \Rightarrow$
 $X - (10\%X + 7\%X) = 6.640.000 \Rightarrow$
 $6.640.000X = 8.000.000$

$8.000.000 \times 70\% =$	$5.600.000$	۱) کنترل حقوق و دستمزد
$8.000.000 \times 10\% =$	800.000	بیمه پرداختی
	$6.640.000$	مالیات پرداختی
		حقوق و دستمزد پرداختی
		۲) کنترل حقوق و دستمزد
$8.000.000 \times 23\% =$	$1.840.000$	بیمه پرداختی
		۳) کالای در جریان ساخت
		$5.600.000$

	۸۰۰.۰۰۰	کنترل سربار ساخت
	۱.۶۰۰.۰۰۰	هزینه های اداری و فروش
	۸.۰۰۰.۰۰۰	کنترل حقوق و دستمزد
$۸.۰۰۰.۰۰۰) \times ۲۳\% =$	۱.۴۷۲.۰۰۰	(۴) کنترل سربار ساخت
$(۵.۶۰۰.۰۰۰ \times$	۳۶۸.۰۰۰	هزینه های اداری و فروش
$۱.۶۰۰.۰۰۰ \times ۲۳\% =$	۱.۸۴۰.۰۰۰	کنترل حقوق و دستمزد
	۶.۶۴۰.۰۰۰	(۵) حقوق و دستمزد پرداختی
	۶.۶۴۰.۰۰۰	وجوه نقد
$+ ۱.۸۴۰.۰۰۰ =$	۲.۴۰۰.۰۰۰	(۶) بیمه پرداختی
۵۶۰.۰۰۰	۲.۴۰۰.۰۰۰	وجوه نقد
	۸۰۰.۰۰۰	(۷) مالیات پرداختی
	۸۰۰.۰۰۰	وجوه نقد

مسئله ۱۱-۲

$$۴۴ \times ۱۰.۰۰۰ = ۴۴۰.۰۰۰$$

دستمزد ساعت کار مستقیم عادی

دستمزد عادی ساعت اضافه کاری $6 \times 10.000 = 60.000$ مستقیم

فوق العاده اضافه کاری ساعت کار $6 \times 10.000 \times 40\% = 24.000$ مستقیم اضافی

هزینه اضافه کاری صرف شده جهت $5 \times 10.000 \times 140\% = 70.000$ تمیز کردن محوطه کارخانه

جمع هزینه دستمزد آقای سهرابی 549.000

۲)

دستمزد مستقیم
 = ۵۰۰.۰۰۰
 ۶۰.۰۰۰ + ۴۴.۰۰۰
 = ۹۴.۰۰۰
 ۷۰.۰۰۰ + ۲۴۰.۰۰۰
 سربار ساخت

(۳)

کنترل حقوق و دستمزد ۵۴۹.۰۰۰
 حقوق و دستمزد پرداختی ۵۹۴.۰۰۰
 کالای در جریان ساخت ۵۰۰.۰۰۰
 کنترل سربار ساخت ۹۴.۰۰۰
 کنترل حقوق و دستمزد ۵۹۴.۰۰۰
 مسئله ۲-۱۲

(۱) کنترل سربار ساخت ۶۵۰.۰۰۰
 حساب های پرداختی / بانک ۶۵۰.۰۰۰
 (۲) کالای در جریان ساخت ۶۸۰.۰۰۰
 سربار جذب شده ۶۸۰.۰۰۰
 (۳) سربار جذب شده ۶۸۰.۰۰۰
 کنترل سربار ساخت ۶۸۰.۰۰۰
 (۴) کنترل سربار ساخت ۳۰.۰۰۰*
 بهای تمام شده کالای فروش رفته ۳۰.۰۰۰
 *

کنترل سربار ساخت

۶۸۰.۰۰۰	(۳)	۶۵.۰۰۰	(۱)
۶۸۰.۰۰۰		۳۰.۰۰	(۴) ↑
۶۸۰.۰۰۰		۶۸۰.۰۰۰	

مسئله ۲-۱۳

موجودی کالای در جریان ساخت

کنترل مواد

	کالای ساخته	مانده اول دوره	(۳) مصرف مو	(۱) مانده اول دوره
۳۲۳.۰۰		۳۵.۰۰۰۰۰	۳۲۳.۰۰	۴۸.۰۰۰۰۰
		خرید مواد	مانده پایان دوره	(۴) خرید مواد
		۳۲۳.۰۰۰۰	۶۵.۰۰۰۰	۳۴۰.۰۰۰۰
		دستمزد مستقیم	۶۸۰.۰۰۰۰	۶۸۰.۰۰۰۰
		۲۰۰.۰۰۰۰		
		سربار جذب شده		
		۱۲۰.۰۰۰۰		
مانده پایان دوره		۶۷۸.۰۰۰۰		
۴۴.۰۰۰۰				
۶۸۰.۰۰۰۰				

کالای ساخته شده

	بهای تمام شده کالای رفته	(۱) مانده اول دوره	
۶۶۶.۰۰		۵۷.۰۰۰۰۰	
	مانده پایان دوره	(۴) بهای تمام شده کالای ساخته شده	
	۲۵.۰۰۰۰	۶۳۴.۰۰۰۰	
	۶۹۱.۰۰۰۰		۶۹۱.۰۰۰۰

فصل سوم

مسائل

۱-۳- سربار بودجه شده شرکت بهرام برای سال ۱۳×۱ مبلغ ۶۰۰.۰۰۰ ریال است که ۱۸۰.۰۰۰ ریال آن ثابت و ۴۲۰.۰۰۰ ریال آن متغیر می‌باشد. سایر برآوردهای انجام شده برای سال ۱۳×۱ به شرح زیر است:

۱.۲۰۰.۰۰۰ ریال	مواد	هزینه مستقیم
۱.۵۰۰.۰۰۰ ریال	دستمزد	هزینه مستقیم
۳.۰۰۰ ساعت	ساعت کار مستقیم	ساعت کار ماشین آلات
۲.۴۰۰ ساعت	ساعت کار ماشین آلات	میزان تولید
۵.۰۰۰ واحد		

ارقام واقعی زیر مربوط به فعالیت شرکت در سال ۱۳×۱ می‌باشد:

هزینه مستقیم	مواد	۱.۲۵۰.۰۰۰ ریال
هزینه مستقیم	دستمزد	۱.۶۰۰.۰۰۰ ریال
ساعت کار مستقیم		۲.۹۵۰ ساعت
ساعت کار ماشین آلات		۲.۴۵۰ ساعت
میزان تولید		۴.۸۰۰ واحد

مطلوبست: محاسبه نرخ جذب سربار و سربار جذب شده برای سال ۱۳×۱ بر اساس هر یک از مبانی زیر:

- ۱) هزینه مواد مستقیم
- ۲) هزینه دستمزد مستقیم
- ۳) ساعت کار مستقیم
- ۴) ساعت کار ماشین آلات
- ۵) میزان تولید

۲-۳- ظرفیت عادی تولید شرکت به نام معادل ۲.۰۰۰ ساعت کار مستقیم در سال می‌باشد. ظرفیت واقعی مورد انتظار برای سال ۱۳×۱ معادل ۱.۸۰۰ ساعت برآورده شده است. کل هزینه‌های برآوردی سربار در سطح ظرفیت عادی ۹۶۰.۰۰۰ ریال است که شامل ۳۶۰.۰۰۰ ریال سربار ثابت و ۶۰۰.۰۰۰ ریال سربار متغیر می‌باشد.

در پایان سال ۱۳×۱ ساعت کار واقعی ۱۸۵۰ ساعت و سربار واقعی ۹۰۰.۰۰۰ ریال گزارش شده است.

مطلوبست:

- ۱) تعیین نرخ جذب سربار در سطح ظرفیت عادی
- ۲) تعیین نرخ جذب سربار در سطح ظرفیت واقعی مورد انتظار
- ۳) محاسبه سربار جذب شده در سطح عملکرد واقعی بر مبنای ظرفیت عادی
- ۴) محاسبه سربار جذب شده در سطح عملکرد واقعی بر مبنای ظرفیت واقعی مورد انتظار
- ۵) محاسبه اضافه یا کسر جذب سربار بر مبنای محاسبات بندهای ۳ و ۴

۳-۳- ظرفیت عادی سالانه تولیدی پیمان ۳۶۰۰۰ ساعت کار ماشین‌آلات است. سربار ثابت بودجه شده در این سطح از فعالیت مبلغ ۵.۴۰۰.۰۰۰ ریال و نرخ جذب سربار متغیر به ازای هر ساعت کار ماشین‌آلات بالغ بر ۲۵۰ ریال است. در شهریور ماه ۱۳×۱ ساعت واقعی کارکرد ماشین‌آلات ۲۸.۰۰۰ ساعت و هزینه‌های واقعی سربار ساخت بالغ بر ۱.۱۶۲.۰۰۰ ریال گردید.

مطلوبست: محاسبه موارد زیر:

- ۱) سربار جذب شده در شهریورماه
- ۲) بودجه مجاز سربار برای شهریورماه
- ۳) اضافه یا کسر جذب سربار
- ۴) انحرافات هزینه و ظرفیت سربار

۳-۴- سربار بودجه شده شرکت تولیدی پیام در سال ۱۳×۱ مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰ ریال می‌باشد که ۶۰ درصد آن متغیر است. در پایان سال ۱۳×۱ سربار واقعی ۸۹۰۰۰۰ ریال گزارش شده و ظرفیت واقعی معادل ۹۰ درصد ظرفیت بودجه شده می‌باشد.

مطلوبست: محاسبه موارد زیر:

- ۱) سربار جذب شده
- ۲) بودجه مجاز سربار
- ۳) اضافه یا کسر جذب سربار
- ۴) انحرافات هزینه و ظرفیت سربار

۳-۵- در شرکت پرهام سربار متغیر و ثابت برآورد شده برای سال ۱۳×۱ به ترتیب ۴۰۰۰۰۰ ریال و ۳۰۰۰۰۰ ریال است. در پایان دوره سربار متغیر جذب شده ۳۸۰۰۰۰ ریال و کل سربار واقعی ۶۵۰۰۰۰ ریال گزارش شده است.

مطلوبست: محاسبه موارد زیر:

- ۱) سربار جذب شده
- ۲) بودجه مجاز سربار
- ۳) اضافه یا کسر جذب سربار
- ۴) انحرافات هزینه و ظرفیت سربار

۳-۶- ظرفیت بودجه شده ماهانه شرکت پدram ۵۰۰۰ ساعت کار مستقیم است. اطلاعات زیر در ارتباط با ماه‌های مهر و آبان در دست می‌باشد:

آبان	مهر	
<u>۵.۱۰۰</u>	<u>۴.۸۰۰</u>	ساعت کار واقعی
۱.۶۰۰.۰۰۰	۱.۵۰۰.۰۰۰	سربار واقعی - ریال
(۸۰.۰۰۰)	(۴۰.۰۰۰)	انحراف هزینه
		سربار - ریال

مطلوبست: محاسبه موارد زیر:

- (۱) سربار ثابت بودجه شده
- (۲) نرخ جذب سربار
- (۳) سربار جذب شده در ماه های مهر و آبان
- (۴) انحراف ظرفیت سربار در ماه های مهر و آبان

۳-۷- در شرکت فرشته سربار برآورد شده برای سال ۱۳×۱ مبلغ ۸۰۰۰۰۰ ریال بوده است. در پایان دوره سربار متغیر جذب شده ۴۵۰۰۰۰ ریال گزارش شده که ۱۰ درصد کمتر از سربار متغیر بودجه شده می باشد. سربار ثابت واقعی دقیقاً برابر با سربار ثابت بودجه شده است، اما نرخ سربار متغیر واقعی ۱۰ درصد بیشتر از نرخ جذب سربار متغیر برآوردی می باشد.

مطلوبست:

- (۱) تفکیک سربار بودجه شده به متغیر و ثابت
- (۲) محاسبه سربار جذب شده
- (۳) محاسبه سربار واقعی
- (۴) تعیین بودجه مجاز سربار
- (۵) محاسبه اضافه یا کسر جذب سربار
- (۶) محاسبه انحرافات هزینه و ظرفیت سربار

۳-۸- در شرکت فرجاد سربار متغیر و ثابت برآورد شده برای سال ۱۳×۱ به ترتیب ۶۰۰,۰۰۰ ریال و ۵۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. در پایان دوره سربار جذب شده ۷۷۰,۰۰۰ ریال گزارش شده است. نرخ سربار متغیر واقعی ۱۰ درصد کمتر از نرخ جذب سربار متغیر می باشد.

مطلوبست:

- (۱) محاسبه اضافه یا کسر جذب سربار

(۲) محاسبه انحرافات هزینه و ظرفیت سربار

۳-۹- در شرکت فرشاد نرخ جذب سربار ثابت به ازای هر واحد محصول تولید شده ۵۰٪ است. در سال ۱۳×۱ هزینه های واقعی سربار ساخت برای تولید ۵,۰۰۰ واحد محصول، مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال و انحراف هزینه سربار ۴۵,۰۰۰ ریال نا مساعد گزارش شده و انحراف ظرفیت سربار وجود داشته است.

مطلوبست:

(۱) تعیین مقدار تولید بودجه شده

(۲) محاسبه بودجه مجاز سربار متغیر

۳-۱۰- در شرکت فرهاد سربار ساخت بر مبنای مقدار تولید جذب می گردد. اطلاعات زیر از دفاتر شرکت استخراج شده است:

اردیبهشت	فروردین	تولید	میزان واقعی_تن
<u>۳.۰۰۰</u>	<u>۴.۰۰۰</u>	سربار واقعی_ریال	سربار واقعی_ریال
۲۸۰.۰۰۰	۳۵۰.۰۰۰	هزینه	انحراف
صفر	(۳۰.۰۰۰)	ظرفیت	سربار_ریال
(۴۰.۰۰۰)	صفر		انحراف
			سربار_ریال

سربار واقعی ساخت در خرداد ماه برای تولید ۴,۵۰۰ تن محصول به مبلغ ۳۶۰,۰۰۰ ریال گزارش شده است.

مطلوبست:

(۱) محاسبه بودجه مجاز سربار برای خرداد ماه

(۲) محاسبه سربار جذب شده به تولیدات در خرداد ماه

(۳) محاسبه انحرافات هزینه و ظرفیت سربار برای خرداد ماه

مسئله ۳-۱

سربار جذب شده $1.250.000 \times \%50 = 625.000$	نرخ جذب سربار $\frac{600.000}{1.200.000} = \%50$	مبنای جذب سربار هزینه مواد مستقیم
$1.600.000 \times \%40 = 640.000$	$\frac{600.000}{1.500.000} = \%40$	هزینه دستمزد مستقیم

$2.950 \times 200 = 590.000$	$\frac{600.000}{3.000} = 200$	ساعت کار مستقیم
$2.450 \times 250 = 612.500$	$\frac{600.000}{2.400} = 250$	ساعت کار ماشین آلات
$4.800 \times 120 = 576.000$	$\frac{600.000}{5.000} = 120$	مقدار تولید

مسئله ۲-۳

(۱)

$\frac{600.000}{2.000} = 300$	نرخ جذب سربار متغیر در سطح ظرفیت عادی
$\frac{360.000}{2.000} = 180$	نرخ جذب سربار ثابت در سطح ظرفیت عادی
<u>480</u>	جمع نرخ جذب سربار متغیر در سطح ظرفیت عادی

(۲) نرخ جذب سربار متغیر در تمام سطوح فعالیت همواره یکسان است، لذا داریم:

300	نرخ جذب سربار متغیر
$\frac{360.000}{1.800} = 200$	نرخ جذب سربار ثابت در سطح ظرفیت واقعی مورد انتظار
<u>500</u>	جمع نرخ جذب سربار متغیر در سطح ظرفیت واقعی مورد انتظار

$1.850 \times 480 = 888.000$ سربار جذب شده در سطح ظرفیت عادی

$1.850 \times 500 = 925.000$ سربار جذب شده در سطح ظرفیت واقعی مورد انتظار

$888.000 - 900.000 = (12.000)$ کسر جذب سربار در سطح ظرفیت عادی

اضافه جذب سربار در سطح ظرفیت واقعی
مورد انتظار

$$925.000 - 900.000 = 25.000$$